

EĞİTİME GİRİŞ DERSİ

- Bu dersin genel amacı, eğitim biliminin temel kavramlarını tanımk, eğitimin sosyal, kültürel, tarihî, politik, ekonomik, felsefi ve psikolojik temellerini irdelemek, öğretmenlik mesleği ve öğretmenin niteliklerini açıklamak, öğretmen eğitiminin özelliklerini ve gelişimini tanımk, öğretmen eğitimindeki gelişmeleri analiz etmek ve eğitim bilimindeki yönelimleri irdelemektir. Ama esasen eğitimsel bir bakış açısı geliştirmektir.

EĞiTİM İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

EĞİTİM NEDİR?

NASIL OLMALIDIR?

-
- Eğitim bireyin davranışlarında kendi yaşantıları yoluyla istendik şekilde davranış değiştirme sürecidir.

Önerilen Yeni Tanım:

- "Eğitim, bireyin kendi yaşıntıları ve başkaları ile yaptığı etkileşimler yoluyla, içsel motivasyon sağlanarak (bilgi, beceri, değer ve tutum kazanarak), hem davranışlarında hem de düşünce dünyasında olumlu ve kalıcı değişiklikler meydana getirme sürecidir. Bu süreç, bireyin içsel motivasyonu ve toplumsal bekentileri dikkate alarak, kişisel potansiyelinin en üst düzeye çıkarılmasını hedefler."

EĞİTİM GERÇEKTEM NEDİR VE NE OLMALDIR?

Zaman içerisinde eğitime birçok anlam yüklenmiştir. Bireyin topluma uyumunu sağlama, bireyin kültürünü geliştirme, bireyi üretim alanına dahil etme bunlardan bazlarıdır.

- Eğitimle ilgili yapılan bazı tanımlarda, **yapısal-işlevsel** bir yaklaşımla eğitime ve eğitim sistemine belirli işlevler yüklenmektedir.
- Söz konusu işlevler, belirli eğitim felsefeleriyle de ilişkili olabilmektedir. Tarihi süreçte ve farklı toplumlarda iyi insan olmaya yüklenen anlama, bilim ve teknolojide yaşanan gelişmeye bağlı olarak eğitime yüklenen anlam ve öğretimin içeriği çeşitlenir, farklılaşır.

Eğitimin amaçları

Eğitim, kimi zaman davranış değiştirme, kimi zaman meslek edinmek için mezun olunan okul kimi zaman bir sistem olarak kullanılmaktadır.

Eğitim sistemlerinin amaçları konusunda da evrensel düzeyde değişmez ölçütler belirlemek güçtür. Bu amaçlar, bölgesel, ulusal ve kurumsal amaçlar olarak grüplenebilir. Çünkü her toplumun kendi kültürel, ekonomik ve sosyo-politik dinamikleri farklıdır. Bu nedenle, eğitim sistemlerinin amaçları da toplumun ihtiyaçlarına ve bekleyişlerine göre şekillenir. Bunun yanında söz konusu amaçlar, daha alt düzeyde (sosyal, kültürel, politik, ekonomik, bireysel) amaçlar olarak da ayrılabilir.

Eğitimin temel amaçları en genel haliyle

1. Ekonomik amaç olup ülke kalkınması için ihtiyaç duyulan insan gücünü yetiştirmektir.
2. Toplumsal amaç olup toplumun değerlerini benimsemiş, toplumla uyumlu bireyler yetiştirmektir.
3. Bireysel amaç olup farklı bilgi ve beceriler kazanmasını sağlayarak donanımlı bireyler yetiştirmektir.
4. Küresel amaç olup dijitalleşen dünyaya adapte olabilen dijital anlamda üretken olan bireyler yetiştirmektir.

Eğitim tarih boyunca düşünürlerce çeşitli boyutlarıyla ele alınmış ve tanımlanmıştır.

PLATON

Eğitimim amacı **İDEAL** devleti oluşturmaktır. **Platon'un eğitim anlayışı**, "Devlet" (Politeia) adlı eserinde detaylandırdığı ideal devlet içinde, toplumun her kesimi için önemli olan bir süreçtir, ancak eğitim, özellikle filozof-kral olacak yöneticiler için en kritik aşamadır.

Platon'a göre (M.Ö. 427-347) iyi tasarlanmış bir eğitimle insan ve toplum istenilen yönde şekillendirilebilir.

Hayal ettiği ideal devleti mümkün kılacak olan en önemli çaba eğitimdir.

1-Çalışanlar (işçiler, çiftçiler, zanaatkarlar),

2-bekçiler (askerler) ve

3-yöneticiler.

İşçi sınıfı çalışıp üretimde bulunarak devletin maddi ihtiyaçlarını karşılar.

Bekçiler sınıfı toplum içinde güvenliği ve dışarıya karşı devletin varlığını savunur.

Yöneticiler sınıfı ise devleti yönetir.

Bu toplumda her sınıfın bir erdemi vardır. İşçi sınıfının erdemi kanaatkâr olmak, Bekçi sınıfının erdemi cesaret, Yöneticilerin erdemi ise bilgeliktir. Ayrıca bu toplumda kadın-erkek eşitliği mevcuttur.

- **Akıl (düşünen yanımız)**
  - İnsan organizmasında: düşünür, hesaplar, tüm bedeni yönetir.
  - Toplumda: yöneticiler sınıfına karşılık gelir; toplumu yönetir.
- **İrade/güç (öfke, cesaret yanımız)**

- İnsan organizmasında: bizi korur, kararlı olmamızı sağlar.
- Toplumda: askerler/savaşçılar sınıfına karşılık gelir; toplumu savunur.
- **Arzu (isteyen, haz peşinde koşan yanımız) İÇGÜDÜLER**
  - İnsan organizmasında: içgüdülerimizi, ihtiyaçlarımızı, isteklerimizi temsil eder.
  - Toplumda: çalışanlar/üreticiler sınıfına karşılık gelir; toplumun ekonomik hayatını sürdürür.
- Kısaca:
- **Akıl ↔ Yöneticiler**
- **Cesaret ↔ Askerler**
- **Arzular ↔ Üreticiler**
- Yani, Platon insan ruhundaki üç parçayı toplumsal sınıflara benzetir: Akıl toplumu yönetenlere, cesaret asker sınıfına, arzular ise çalışanlara karşılık gelir.

ARİSTOTALES

- İdeal olana yoğunlaşan Platon'un aksine Aristoteles (M.Ö. 384-322) içinde yaşadığımız fizik dünyayla ilgiliydi. Ona göre eğitimin amacı ise **çocuğun potansiyelinin en uygun yere ulaşması için duyu ve akıl ile geliştirmeye yardım etmektir. Alışkanlıklar geliştirmek önemlidir. Erdemli bir topluma ulaşmak insanın en büyük mutluluğudur.**

SOKRATES

- **Doğuştan Bilgi – Hatırlama (Anamnesis)**
- İnsan ruhu doğuştan bilgi taşıır; öğrenmek aslında hatırlamaktır.
- Öğretmen, bilgiyi aktaran değil, öğrencinin zihnindeki bilgiyi ortaya çıkaran kişidir.
- İnsanı sadece bilgili değil, **erdemli ve doğru yaşayan** bir varlık hâline getirmek.
- Bireyin kendini tanımması (“kendini bil”) eğitimde temel ilkedir.

Sokratik Diyalog Örneği

- **Öğretmen:** Eğitim nedir
- **Öğrenci:** Bilgi öğrenmektir

- **Öğretmen:** Eğitim sadece bilgi öğrenmek midir?
- **Öğrenci:** Evet olabilir
- **Öğretmen:** Peki, bilgi öğrenmekle kastettiğin nedir?
- **Öğrenci:** Matematik, tarih, fen bilgisi gibi dersleri bilmek.
- **Öğretmen:** Sadece derslerdeki bilgileri bilen bir insan iyi eğitilmiş sayılır mı?
- **Öğrenci:** Hmm... belki evet.
- **Öğretmen:** Peki, bu insan dürüst değilse, başkalarına zarar veriyorsa yine de iyi eğitilmiş olur mu?
- **Öğrenci:** Sanırım olmaz.
- **Öğretmen:** O hâlde eğitim sadece bilgi midir, yoksa aynı zamanda insanın davranışlarını ve değerlerini de mi kapsar?
- **Öğrenci:** Sanırım değerler ve davranışlar da kapsar.
- **Öğretmen:** Güzel. O zaman eğitim nedir?
- **Öğrenci:** Eğitim, sadece bilgi değil; aynı zamanda doğru davranış ve değerler kazanma sürecidir.

Öğretmen: Peki, doğru davranış ve değerler kazanma süreci dedin. “Doğru” derken neyi kastediyorsun?

Öğrenci: Yani iyi olan şeyleri.

Öğretmen: Peki, “iyi” nedir? Kime göre iyi? Her toplumda aynı mıdır?

Öğrenci: Hmm... belki farklı olabilir.

Öğretmen: O hâlde eğitim, yalnızca toplumun değerlerini aktarmak mıdır, yoksa bireyin kendi akıyla “iyi”yi bulmasına yardım etmek midir?

Öğrenci: Sanırım, insanın kendisinin de düşünmesi gereklidir.

Öğretmen: Güzel. Peki, eğer biri çok bilgili, değerleri de öğrenmiş, ama sorgulamadan sadece ezberliyorsa; gerçekten eğitimli sayılır mı?

Öğrenci: Sanırım sayılmaz.

Öğretmen: Öyleyse, eğitim insana sadece bilgi ve değerleri vermek midir, yoksa onun kendi akıyla sorgulamasını da sağlamak mıdır?

Öğrenci: Kendi akıyla sorgulamasını da sağlamak olmalı.

Öğretmen: Harika! Şimdi tekrar soruyorum: Eğitim nedir?

-
- İnsan neden kötülük yapar? Bilerek mi?
  - Doğuştan mı gelir bu özellik?
  - Çevre ve eğitim değiştirir mi?

-
- **I.Sokrates**
  - **Önermeleri:** “Kimse bilerek kötülük yapmaz; yanlış davranışın nedeni bilgisizliktir.”
  - **Yorum:** İnsanlar yanlış yaparsa, bu **doğruya bilmemekten** kaynaklanır.
  - **Çözüm:** Eğitim ve doğru bilgi ile kişi **erdemli ve doğru davranışan** birey hâline gelir.

-
- 2.PLATON
  - **Önermeleri:** “Hiç kimse bilerek kötülük yapmaz; yanlış davranışın nedeni, arzuların akıl tarafından yönetilememesi ve aklın rehberliğinin zayıflamasıdır.”

- ARİSTOTALES

Önermesi: İnsan ne iyi ne de kötü bir varlıktır. Potansiyel bir varlıktır. Alışkanlıklar ve karakter onu şekillendirir.

Yorum: Ona göre insanlar bazen **irade ve alışkanlıklar** nedeniyle kötülük yapabilir; erdem, doğru eylemi alışkanlık hâline getirmekle kazanılır.

Çözüm: Duyu-gözlem-akıl

Erdem, “aşırılık ile eksiklik arasındaki orta yol”dur.

Yani erdem, pratik yaşamda ölçülükle ve alışkanlıkla kazanılır.

-
- Aristoteles'in bu önermesine uygun bir örnek şöyle olabilir:
  - Bir öğrenci sınavda başarılı olmak için dürüst çalışmak yerine kopya çekmeyi seçebilir. Aslında doğuştan kötü değildir, fakat **alışkanlık olarak erdemli davranışmayı (dürüst çalışmayı) geliştirmediği** için iradesi zayıf düşer ve yanlış bir eyleme yönelir.
  - Eğer düzenli olarak çalışmayı alışkanlık haline getirseydi, ölçülülük ve öz disiplin yoluyla hem erdemini güçlendirmiş olurdu hem de doğru davranışı seçmesi kolaylaşırıdı.
  - Platon: kopya çekerek kısa yoldan başarıya ulaşma ile ilgili arzusu aklın önüne geçmiştir. O halde aklın arzuya üstün gelmesi sağlanmalıdır.
  - Sokrates: kopya çekmenin getireceği sonuçlardan habersiz bu konuda bilinçlenmesi gereklidir.

Gazali

-
- Platon ve Aristoteles'in fikirlerinin yanı sıra İslam düşüncesine vakıf olan Gazali (1058-1111) eğitimle ilgili görüşleriyle de düşünce tarihinde öne çıkan bir isimdir.
  - Gazali'ye göre duyu ve akıldan önce kalpteki bilgi gerçeğe götürür. Eğitimde her metodun kullanılabileceğini savunur fakat tartışma, problem çözme, yaparak yaşayarak öğrenmenin üzerinde ayrıca durur. «İki harfi anlamak, iki satırı ezberlemekten daha iyidir» Fakat yine de dine aykırı dersler olarak gördüğü felsefenin okutulmaması gerektiğini söyler.
  - **Öğrencilerin eğitimi inançlı, dürüst, alçakgönüllü olmak ve kibirden kaçınmak gibi değerleri içeren ve onları iyi davranışlar geliştirmeye teşvik eden bir içeriğe sahip olmalıdır.**

- **Farabi:** bireylerin yeteneklerine ve kapasitelerine uygun bir eğitim almasının gerekliliğine inanır. Her bireyin doğuştan sahip olduğu yetenekleri vardır ve eğitim, bu yetenekleri keşfetmek ve geliştirmek için bir araçtır. Bu, bireylerin toplumdaki rollerine uygun şekilde eğitilmesini sağlar.
-

- Eğitimi, bireyin hem **aklî** hem **ahlakî yetkinliğe** ulaşmasının aracı görür.
- Toplumu “erdemli şehir” idealine ulaştıracak temel yol olarak tanımlar.
- **Erdemli şehir**, insanların **en yüksek mutluluğa (saadete)** ulaşmak için bir araya geldiği yerdir.
- Bilimler sınıflaması yapar: Dil → Mantık → Matematik → Doğa → Metafizik → Siyasal bilim.
- Eğitimin aşamalı ilerlemesi gerektiğini savunur.
- Eğitim, bireyi **erdemli vatandaş** yapar.
- Hem bireysel mutluluk hem de toplumsal adalet.
- **Bilgi + erdem + siyasal sorumluluk** dengesi.

- **İbn-i Sina:** Zihin öncelikle bir şey bilmez fakat tüm bilgileri alma kapasitesindedir. **Erdemli olup olmamak (iyi–kötü olma meselesi) eğitim ve bilgiye bağlıdır.** Aristoteles'e göre insan zihni doğuştan hazır bilgilerle dolu değildir; potansiyel hâlinde bir kapasite taşır. Bu anlayış daha sonra **İslam filozofları (özellikle İbn Sînâ, Farabî)** tarafından geliştirilmiştir,
-

- Eğitimi bireyin **zihinsel, ahlaki ve bedensel gelişimi** olarak tanımlar.
- Çocuğun gelişim dönemlerine uygun öğretim yöntemleri önerir (erken çocukluk, ergenlik).
- Eğitimi hem bireysel hem de toplumsal bir süreç olarak görür.
- Önce temel bilgiler, sonra mantık, matematik, doğa bilimleri, felsefe ve metafizik.
- Ayrıca beden eğitimi, sanat (müzik), ahlak eğitimi önemli.
- **Çok yönlü birey** yetiştirmek: Hem teorik bilgilere sahip hem de mesleki beceriler geliştirmiş insan.

Jean-Jacques Rousseau

- Rousseau, *Emile ya da Eğitim Üzerine* (1762) adlı eserinde eğitimi, **doğanın rehberliğinde insanın doğal iyiliğini koruma sanatı** olarak tanımlar.
- “Her şey yaratılıştan iyidir, ama insan elinde bozulur.”
Bu cümle onun felsefesinin özüdür.
- Eğitim, insanı toplumsal yozlaşmadan koruyarak **özgür, doğal, ahlaklı** bir birey hâline getirmelidir.

Schopenhauer

Eğitim anlayışı: Pesimist felsefesine paralel.

- İnsan iradesi acı ve doyumsuzlukla belirlenmiştir; bu yüzden eğitim, insanın gerçekliği bilmesine hizmet etmelidir.
- Bilgiyi ezberleyen değil, **düşünmeyi öğrenen birey** önemlidir.
- Eğitimi yüzeysel “kariyer aracı” haline getiren anlayışı eleştirir.

-
- **Friedrich Nietzsche**
  - **Eğitim anlayışı:** Eleştirel ve özgünlük vurgulu.
  - Döneminin kitlesel ve faydacı eğitim anlayışına karşı çıkar.
  - Eğitim, bireyi “sürü insanı” olmaktan çıkarıp **üstinsan** olma yolunda özgür, yaratıcı bir varlık haline getirmelidir.
  - İnsan, kendi değerlerini yaratan, kendi yaşamına anlam katan, sürü ahlakını aşan bir varlık olmalıdır.
  - Ezberci, kuralcı ve devlet çıkarına dayalı eğitim anlayışını eleştirir.

J. Dewey

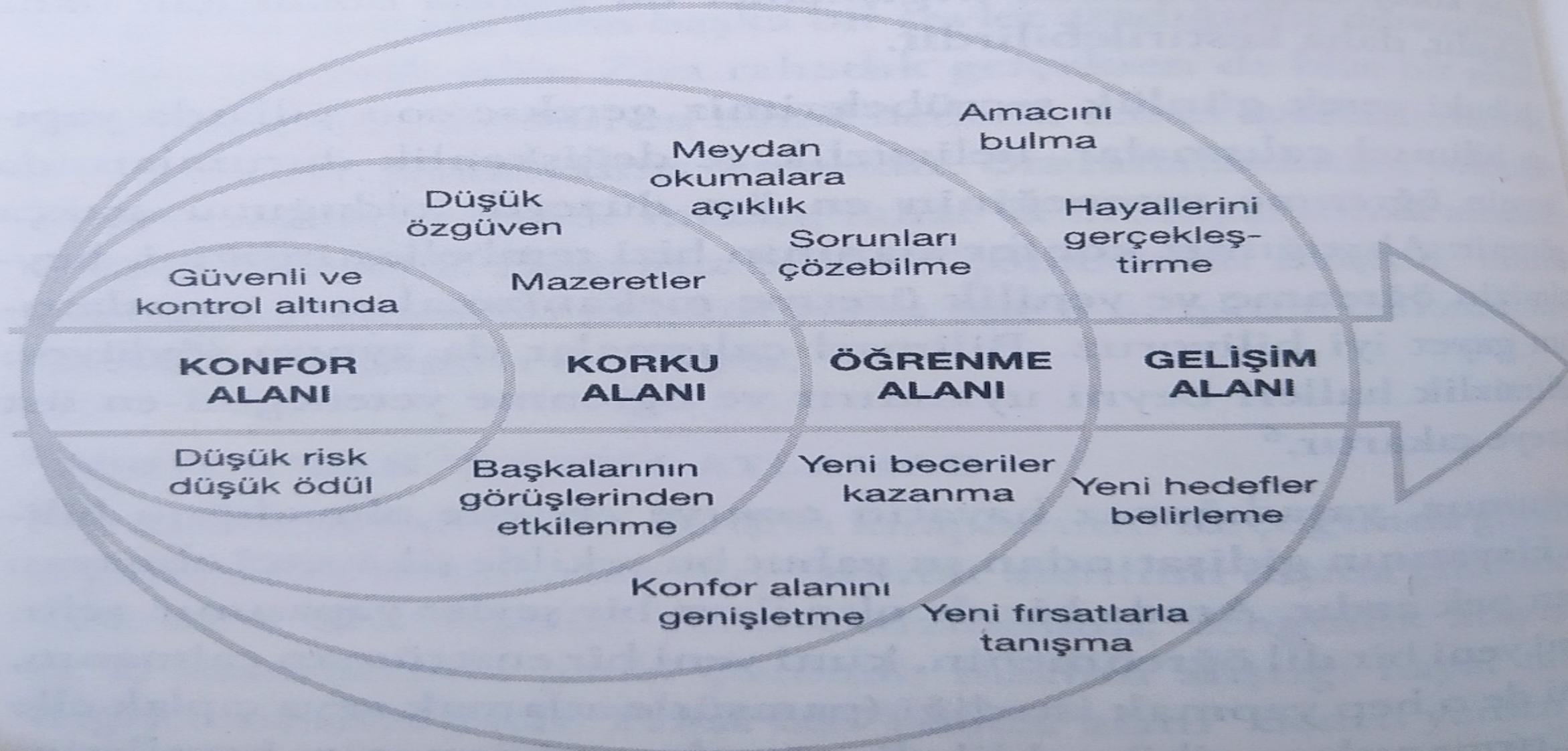
İş eğitimi eğitim yaşama hazırlık değil, yaşamın kendisidir. Eğitimin amacı çocuğa düşünmeyi öğretmektir. Yaparak-yaşayarak öğrenmeye ağırlık verilmelidir. Öğretmen öğrencilerle çalışan bir rehber olmalıdır.

Maria.Montessori

Duyusal eğitim Montessori metodunu geliştirmiştir. Daha çok anaokullarında uygulanan bir yöntemdir. Kendi kendini yetiştirmeye yöntemini benimsemiştir.

-
- ÖĞRENME NEDİR?
  - YA DA SORUYU MU DEĞİŞTİRMEK GEREK SÜREKLİ NEDEN DİYE SORMAK YERİNE
BAZEN DE NASIL DİYE Mİ SORULMALI?

-
- Öğrenme ve öğretme kavramları eğitimde çoğunlukla birlikte kullanılan iki kavram olarak karşımıza çıkmaktadır.
  - Öğrenmenin olduğu yerde öğretme, öğretmenin olduğu yerde ise öğrenmenin olduğu düşüncesi bu iki kavramın bir arada kullanılmasına yol açmaktadır.
  - Öğrenme, insanın içinde bulunduğu ortamda yaşamını sürdürmesi ve yaşamından doyum alabilmesi için gerekli olan bilgilerin, deneyimlerin, görgülerin, becerilerin ve eylemlerin kazanılması süreci olarak tanımlanabilir.

Ertürk'e (2013) göre öğrenme "yaşantı ürünü ve nispeten kalıcı izli davranış değişmesidir."

Senemoğlu'na göre (2014:94) ise öğrenme, "büyüme ve vücutta değişik etkilerle oluşan geçici değişimelere atfedilmeyecek, yaşantı ürünü olarak meydana gelen davranışta ya da potansiyel davranıştaki nispeten kalıcı izli değişme" olarak açıklamaktadır.

ÖĞRENME

ÖĞRENMEYİ ÖĞRENME

MERAK ETMEK

SORGULAMAK

ARAŞTIRMAK

DÜŞÜNMEK

FİLTRELEME

DÜŞÜNMEK

BAĞLANTI KURMA

ANLAMLANDIRMADA

YENİDEN DÜŞÜNMEK (ELEMEL-SEÇMEK)

ÖĞRENMEYİ DÖNSTÜRMEL

- AKIŞ TEORİSİ

- Csikszentmihalyi insanı mutlu eden ve o mutluluk akışında tutan şeyin ne olduğunu 25 yıl boyunca araştırıyor ve bu soruya bir yanıt arıyor. Akış teorisi de buradan doğuyor.
- Ona göre **hayatımızdaki mutluluk onu arayarak ya da onun peşinde koşarak değil, hayatın tüm getirileri ve götürüleriyle bir dengede olduğunda gerçekleşiyor ve buna akışta kalmak deniyor.**

Zorluk derecesi gittikçe artan bir yapı yoktur bu oyunda. Önce sizi oyuna ısnadırır, sonra çok kolay diye sıkılmamanız için yeni aşamalarda zorluk derecesi ve hamle sayısı gibi birtakım kısıtlamalar getirerek sizi sürekli oyunda (yani kitabın konusu gereği “akışta”) tutmaya çalışır. Akış Teorisi’nde aşağıdaki görselden de görüleceği üzere **Zorluklar ve Beceriler** olmak üzere iki boyut vardır.

Akış teorisine göre (Csikszentmihalyi, 1991), bireylerin ortama bağlı kalabilmesi için görevlerin (akış durumunda kalabilmeleri için), bireylerin yeteneklerine yakın olması gerekmektedir.

-
- Eğer **zorluklar > becerilerimiz** → sonuç hayal kırıklığı ve tükenme
  - Eğer **zorluklar < becerilerimiz** → sonuç sıkıntından patlama
  - Bu bilgilere göre öğrenim adımlarının seçilen öğretim yöntem ve tekniklerinin öğrenen kişilerin **seviyelerine, ilgilerine, yapabilme durumlarına ya da yeteneklerine** uygun bir biçimde tasarılanması gerekmektedir.
  - Bu bağlamda **öğretmen ve okul yöneticilerine düşen en önemli görev öğrencilerin öğrenme heyecanlarını yok etmemektir**. Öğretmenin öğrencilerinin tutkuyla çalıştığı alanları keşfetmesi önemlidir.

-
- Doğru yere sondaj yapıldığında odak kuyusuna mutlaka ulaşılacağına karar vermiş.
  - Bunun için
  - 1-merak etmek (öncelikle kendimle ilgili)
  - 2- tek bir hedef belirlemek
  - 3- bu hedefin kendisi için anlamlı olması
  - 4- bu anlamlı hedef için çalışırken kendi yeteneklerinin sınırlarını zorlayacak kadar ilerlemek

---

- 21.YY DA EĞİTİM VE ÖĞRENME

**ELEŞTİREL DÜŞÜNME,
PROBLEM ÇÖZME,
YARATICI DÜŞÜNME,
BİLİŞ ÜSTÜ FARKINDALIK,
İLETİŞİM BECERİLERİ,
DİJİTAL YETKİNLİKLER,
KÜRESEL FARKINDALIK,
BİLGİ OKURYAZARLIĞI,
İŞBİRLİĞİ
GİRİŞİMCİLİK
LİDERLİK
MERAK
HAYAL GÜCÜ
BİLGİYE ERIŞEBİLME
BİLGİYİ AYIKLAYABİLME
BİLGİYİ ANALİZ EDEBİLME
BAĞLANTI KURABİLME
ESNEKLİK
ADAPTASYON
PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK**

Süreç Olarak Eğitim

- Eğitim, yaygın bir tanımla, “yaşam boyu devam eden bir süreç” olarak görülür. Eğitim, doğumdan ölüme kadar hayatın her alanını ve anını kapsar. Sosyal hayatı insanlar, evde, işyerinde, sokakta, sosyal öğrenme sürecinde birbirinden öğrenir.
- Türk eğitim sisteminin genel yapısı 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu’nda **örgün ve yaygın eğitim** olarak belirlenmiştir.

EĞİTİM TÜRLERİ

A- Formal eğitim; amaç, ilke ve kuralları önceden belirlenerek planlanmış, programlanmış biçimde düzenli olarak yapılan eğitimdir ve 2'ye ayrılır:

1- Örgün Eğitim: Belli bir yaşı grubundaki bireylere, milli amaçlarına göre hazırlanmış eğitim programlarıyla, okul çatısı altında düzenli olarak yapılan eğitimdir. (İlköğretim, yüksek öğretim,vb.)

2- Yaygın Eğitim: Örgün eğitim imkanlarından yararlanamayanlara, gittikleri okullardan erken ayrılanlara yada örgün eğitim kurumlarında okumakta olanlara ve meslek dallarında daha yeterli duruma gelmek isteyenlere uygulanan eğitimdir. (Halk eğitim ve çıraklı eğitim merkezleri gibi.)

Özellikleri:

- 1- Planlı ve programlıdır,
- 2- Hedefler önceden bellidir,
- 3- Eğitim alan uzmanlarında verilir,
- 4- Olumlu ve istendik davranışlar kazandırmak esastır,
- 5- Belli bir ortam ve mekan gerektirir,
- 6- Eğitimde profesyonel araç ve gereçler kullanılır.

B- İnförmal eğitim; belli bir amaç ve plana bağlı olmadan, hayatın kendi içinde oluşan eğitimdir. Gözlem ve taklit esastır.

Özellikleri:

- 1-Doğal ortamında kendiliğinden oluşur,
- 2- Planlı ve programlı değildir,
- 3- Öğreticiler profesyonel değildir,
- 4- Olumlu ve olumsuz öğrenmeler gerçekleşebilir,
- 5- Yer, mekan ve eğitimin gerçekleştiği ortam önceden belli değildir,
- 6- Kazanılan beceriler kişiden kişiye değişiklik gösterir.

Sargin eğitim

SOSYAL BİR KURUM OLARAK EĞİTİM

- Hemen her ülkede zorunlu eğitim, sosyal bir kurum ve bir hizmet alanı olup, devlet tarafından sunulan bir kamu hizmeti olarak görülür. **Bunun önemli bir nedeni, eğitimin, onu alan bireyler dışında birtakım sosyal dışsallıklarının da olmasıdır.** Günümüzde eğitim, bir ulusun, sosyal, politik, ekonomik yönlerden gelişmiş ve kalkınmış bir ülke olabilmesinin temel etmenlerinden biri olarak görülmektedir.
- **Eğitimin toplumsal bir sistem oluşu, okulların kendine özgü bir kültürü olmasından dolayıdır.**

Okul şu kültürel özelliklere sahiptir:

Okulun istikrarlı bir nüfusu vardır:

Öğrenciler çeşitli toplumsal sınıf ya da etnik kökenden gelmesine rağmen, belirli bir okulda toplandıkları zaman homojen (tekdüze) bir grup olmaktadır.

Okulda hiyerarşik bir yapı olduğu için otorite ilkesine göre örgütlenir ve bu sebeple otokratik bir görünümü sahiptir.

Okulda bir toplumsal ilişkiler ağı vardır:

Okul içerisinde pek çok kişinin bir arada birbirlerine yakın olarak beraberlikleri, onları samimi ilişkilere itmektedir.

Okul üyeleri arasında «biz» duygusu egemen OLMALIDIR:

Grup istikrarı, içli dışlı samimi birleşim, grubun ayırt edici simge ve giysileri ve grubun diğer etkilerden soyutlanması güçlü bir «biz» duygusu oluşturur.

-
- Eğitimin toplumsal rolü ile okul kültürü arasındaki bağlantı, eğitimin bir yandan bireylerin sosyalizasyonunu (toplumla uyum sağlamasını) sağlarken, diğer yandan okulların kendi içinde bir mikro-kültür oluşturmasıyla şekillenir. Bu süreçte **örgüt kültürü** unsurları (değerler, seremoniler, hikayeler gibi) önemli bir rol oynar.
  - Okul kültürü, öğrencilerin toplumsal normları ve değerleri öğrenip içselleştirdiği bir alan olarak işlev görür ve eğitim yoluyla toplumsallaşma bu unsurlar üzerinden gerçekleşir. İşte bu bağlantının nasıl kurulduğuna dair bir açıklama:

Okul kültürünün unsurlarından olan
değerler,
seremoniler ve törenler,
Semboller,
adetler (ritüeller),
hikayeler,
mitler,
kahramanlar okulun sosyal bir kurum olmasında rol oynayan faktörlerdir.

-
- **I. Değerler ve Normlar**
  - **Toplumsal Değerlerin Aktarımı:** Okullar, toplumsal değerleri öğrencilere kazandıran birincil kurumlardan biridir. Toplumda geçerli olan adalet, dürüstlük, eşitlik, iş birliği gibi değerler, okul ortamında öğretilir ve pekiştirilir.
  - **Okul kültürü**, bu değerleri günlük yaşamın bir parçası haline getiren bir yapıdadır. Okulun resmi ya da gayri resmi kuralları,

-
- **Törenler**
  - **Kültürel Uyum ve Toplumsal Kimlik:** Törneler, okulda öğrencilerin kendilerini bir grubun parçası olarak hissetmelerine ve toplumsal kimlik geliştirmelerine yardımcı olur. Okuldaki törenler (bayrak töreni, mezuniyet töreni, bayram kutlamaları, okul başarı ödülleri gibi) öğrencilerin hem okul kimliğini hem de toplumsal kimliğini inşa etmelerine olanak tanır.
  - **Seramoniler-ritüeller**
  - Ritüeller, bir topluluğun belirli değerlerini, inançlarını ve kültürel mirasını sembolik biçimde yaşatan, tekrarlanan anlamlı davranış dizileridir. Eğitim ortamında ritüeller yalnızca “tekrarlanan etkinlikler” değil; aynı zamanda okulun kimliğini, değerlerini ve aidiyet duygusunu besleyen kültürel bir bağdır.
  - mezuniyetler veya belirli gün ve haftalara özel etkinlikler, öğrencilerin “bir topluluğun parçası olduğunu” hissetmelerini sağlar. Bu, öğrencinin okula duygusal olarak bağlanması destekler.
  - Örneğin, her pazartesi yapılan kısa bir motivasyon toplantıları yapılması öğrencilerde ortak bir kimlik duygusu yaratır.

-
- **Hikayeler ve Semboller**
  - **Rol Modellerin ve Toplumsal Beklentilerin Sunulması:** Okulda anlatılan hikayeler ve kullanılan semboller, öğrencilerin topluma nasıl uyum sağlayacaklarını öğrenmeleri açısından önemlidir.
  - Okulda başarı hikayeleri veya topluma yararlı olan bireylerin örnek alınması, öğrencilerin sosyal rol modellerini şekillendirir. Örneğin, bir okulun geçmişteki mezunlarının başarı hikayeleri, öğrencilere topluma nasıl katkı sağlayabileceklerini gösterir.
  - **Mitler:** Okulun mitleri arasında, okulun kurucusu olan eski müdürün "her öğrenciyi özel kılan bir güç" keşfettiği anlatılır. Bu mit, öğrencilerin okulda kendilerini keşfetmeleri gerektiğini ve her birinin benzersiz yeteneklere sahip olduğunu vurgular. Okuldaki öğretmenler de bu mitin devamını getirir ve öğrencilerin potansiyellerini bulmalarına yardımcı olurlar.

EĞİTİMİN EKONOMİK TEMELLERİ BİR SEKTÖR OLARAK EĞİTİM

Küreselleşme sürecinde, toplumsal yaşamın karmaşıklaşması, işbölümü ve uzmanlık alanlarının çeşitlenmesi, kapitalist ekonominin ve tüketim toplumunun oluşması, bilgi ekonomisinin ve bilgi toplumunun gelişmesi, eğitim ve okul sistemlerinin de yeniden yapılandırılmasını gerekliliğe kılmaktadır.

Bu süreçte eğitim, daha çok da liberal anlayışların da etkisiyle sosyal bir kurum olmanın ötesinde giderek ekonomiyle ve ekonomik sistemle daha çok ilişkilendirilmekte ve adeta bir sektör olarak görülmektedir (Şişman, 2010).

EĞİTİMİN EKONOMİK TEMELLERİ

- Beşerî sermaye teorisi, bilgi ve beceri farklılıklarının işgücü piyasasında yer almasını açıklamaktadır. **Bu teorinin temel anlayışı, eğitimi, insanların bilgi ve becerilerine bir yatırım olarak görmesidir.**
- **Eğitim, işle ilgili görevlerin yapılmasında, insanları daha verimli hale getiren becerilerle donatmaktadır. Ayrıca eğitim, insanın yenilik ve teknolojik ilerlemeyi teşvik eden yeni fikirler üretmesine ve uyumuna olanak sağlayan bilgi ve yeterlikleri de kapsamaktadır.**

BEŞERİ SERMAYE YATIRIMININ AMACI

- İktisadi kalkınma gerçekleştirilir,
- emek verimliliği artar,
- bilgi toplumuna geçiş sağlanır,
- sosyoekonomik gelişme hızlanır,
- ülkelerin refahı artar.

-
- **Ekonominik Verimlilik ve Üretkenlik**
  - Beşeri sermaye teorisinin önemli bir savı, eğitimli bireylerin daha üretken olduğudur. Yüksek eğitim seviyesi, daha nitelikli iş gücü yaratır ve bu iş gücü, daha karmaşık sorunları çözebilir, teknolojik gelişmelere uyum sağlayabilir ve inovasyon yaratabilir.

-
- **Eğitimin Gelir Üzerindeki Etkisi**
  - Beşeri sermaye teorisi, eğitimin bireylerin gelirini artırmada önemli bir rol oynadığını savunur. Genellikle, eğitim düzeyi arttıkça bireylerin gelir düzeyi de yükselir. Bunun temel nedeni, eğitimli bireylerin iş gücü piyasasında daha fazla talep görmesidir.

-
- **Toplumun Genel Refah Düzeyine Katkı**
  - Eğitime yapılan yatırımlar sadece bireyler için değil, toplum için de önemli sonuçlar doğurur. Toplumda eğitim seviyesi arttıkça, genel refah düzeyi yükselir, iş gücü nitelikleri artar ve böylece ekonomik büyümeye hızlanır.

-
- **Eğitimin Toplumsal Fırsat Eşitliğine Katkısı**
  - Beşeri sermaye teorisi, aynı zamanda eğitimin toplumsal fırsat eşitliğini artırıcı bir rol oynadığını savunur. Bireylerin sosyal statülerinden bağımsız olarak eğitime erişebilmesi, herkesin ekonomik açıdan kendini geliştirme fırsatı bulmasına katkı sağlar.

-
- **I. Kapitalist Sistem ve Eğitim:**
  - **Pierre Bourdieu'nun kültürel sermaye kavramı** burada önem kazanır. Eğitim bir sektör haline geldikçe, daha fazla "kültürel sermaye" edinme imkânı, yüksek gelirli kesimlerin lehine olurken, düşük gelirli grupların eğitim fırsatlarına erişimi kısıtlanabilir.

---

1. Birikmiş Kültürel Sermaye (Embodied State):

2. Nesneleşmiş Kültürel Sermaye (Objectified State):

3. Kurumsallaşmış Kültürel Sermaye (Institutionalized State):

-
- **2. Eğitimde Eşitsizlik ve Fırsat Adaletsizliği:**
  - **Karl Marx'ın Yaklaşımı:** Marx, sınıfın belirleyici faktörünün ekonomik ilişkiler olduğunu savunur. Eğitim, toplumsal sınıflar arasındaki güç dinamiklerini pekiştiren bir araçtır.
  - Eğitim sisteminin ticarileşmesi, üst sınıfların çıkarlarını korumaya hizmet ederken, alt sınıfların eğitime erişimini kısıtlar.

-
- **3.Tüketim Toplumu ve Eğitim:**
  - **Jean Baudrillard'ın simülasyon teorisi** bu noktada önemli olabilir. Eğitim kurumları, eğitim süreçlerinin özünden uzaklaşarak, sundukları imaj ve prestij üzerinden bir “simülasyon” yaratabilirler. Eğitimin gerçek işlevi (öğrenme ve gelişim), sembolik bir değerle (diplomalar, sertifikalar, prestij) değiştirilir.

-
- TARTIŞMA SORUSU
  - OKULLARDA NİTELİKLİ İNSAN KAYNAĞINI GELİŞTİRMEK İÇİN
    - NASIL BİR YOL İZLENMELİ?

- **Sürekli Mesleki Gelişim:** Öğretmenlerin ve idari personelin sürekli eğitim ve gelişim fırsatlarına erişimi sağlanmalıdır. Atölyeler, seminerler, çevrimiçi kurslar ve sertifika programları bu gelişimi destekleyebilir.
  - **Mentorluk ve Koçluk:** Deneyimli öğretmenlerin, yeni başlayan öğretmenlere rehberlik ettiği mentorluk programları oluşturulabilir. Ayrıca, profesyonel koçluk hizmetleri ile öğretmenlerin kariyer gelişimleri desteklenebilir.
-
- **İyi Uygulamaların Paylaşılması:** Öğretmenler arasında iyi uygulamaların paylaşılmasını teşvik eden bir kültür yaratılmalıdır. Bu, ortak ders planlama, sınıf içi gözlem ve meslektaş değerlendirmeleri yoluyla gerçekleştirilebilir.
  - **Teknoloji Entegrasyonu:** Eğitimde dijital araçların etkili kullanımı için öğretmenlerin teknoloji becerilerinin artırılması gereklidir. Eğitim teknolojilerine yönelik eğitimler düzenlenebilir.
  - **Liderlik Gelişimi:** Okul yöneticileri ve öğretmenler için liderlik becerilerini geliştirmeye yönelik programlar hazırlanmalıdır. Bu, okul içinde daha güçlü bir liderlik kültürü oluşturabilir.
  - **Geri Bildirim ve Değerlendirme:** Düzenli performans değerlendirmeleri ve yapılandırılmış geri bildirim süreçleri ile öğretmenlerin güçlü yönleri ve gelişim alanları belirlenmeli, kişisel gelişim planları oluşturulmalıdır.
  - **Motivasyon ve Takdir:** Öğretmenlerin motivasyonunu artırmak için ödüllendirme ve takdir mekanizmaları geliştirilmeli, başarılar tanınmalı ve ödüllendirilmelidir.
  - **İş-Yaşam Dengesi:** Öğretmenlerin tükenmişlik yaşamalarını önlemek için iş-yasam dengesi gözetilmeli, esnek çalışma saatleri ve iş yükü yönetimi gibi konularda destek sağlanmalıdır.

SİSTEM OLARAK EĞİTİM

SİSTEM KURAMLARI VE EĞİTİM SİSTEMİ

İkinci Dünya Savaşından sonra her alanda olduğu gibi yönetim bilimlerinde de gelişme hızlandı. Daha önce gelişen yapısal, yönetsel, davranışsal ve nicel yönetim kuramlarının yeniden irdelenmesiyle ortaya çıkan eksikliklerin tamamlanması yolları arandı.

Bu sırada, canlı organizmalarla örgütlerin arasında yaşayış ve işleyiş benzerlikleri dikkati çekti. *Canlıların sistem özelliklerinin,* örgütlerde bulunup bulunmadığı araştırıldı ve örgütlerin de birer sistem olduğu sonucuna ulaşıldı.

Sistem (system), bir amaç için birleşen, birbirine dayanan ve birbirini etkileyen parçaların oluşturduğu bir bütündür. Bu tanıma göre, sistemin gerçekleştireceği bir amacı vardır; bu amacı gerçekleştirecek parçalar (alt sistemler) bir araya gelerek bütünleşmiştir; parçalar birbirlerine can bağı ile bağımlıdır; ve birbirlerini amaca ulaşmak için sürekli etkilemektedirler.

EĞİTİM SİSTEMİNİN ÖĞELERİ

- eğitim programları,
- insan gücü (öğretmenler, yöneticiler, uzmanlar, vd.),
- finansal kaynaklar,
- fiziksel kaynaklar ve
- Teknolojidir
- Eğitim politikaları
- Eğitim felsefesi

SİSTEM VE ÖZELLİKLERİ

Sistem, birbirini düzenli biçimde etkileyen ve birbirine dayanan öğelerden oluşan bir bütündür. Başka bir tanıma göre ise, sistem, karmaşık ve etkileşimli parçaların bütünüleştmiş bir topluluğudur. Bir bütünün sistem oluşturabilmesi için aşağıdaki dört özelliği taşıması gereklidir:

- a) Bütünü oluşturan öğelerin birbirine bağlı olması
- b) Bu öğelerin düzenli bir uyum içinde örgütlenmeleri,
- c) Bu öğelerin tamamından oluşan bütünün, öğelerin toplamına indirgenememesi
- d) Bu bütünün dışarıdan ve kendi iç öğelerinden gelen etkilere, bir bütün halinde tepki göstermesi gerekmektedir

AÇIK SİSTEM VE ÖZELLİKLERİ

Eğitim sistemi, toplumun eğitim kurumunun gereksinmelerinin doyurulmaya çalışıldığı toplumsal birimlerden (örgütlerden) oluşmaktadır. Her eğitim örgütü girdisini toplumdan almak ve çıktısını topluma vermek zorundadır.

Bunun anlamı eğitim sisteminin çevresine *açık* olduğunu söyler. Açık Sistem Kuramı, eğer bir sistem girdilerini çevresinden alıyor; çıktılarını çevresine veriyor, böylece çevresine ürün verme yoluyla yaşamamasını sağlıyor ise, bu sistemin açık bir sistem olduğunu savunmaktadır.

Açık Sistemin Özellikleri

- Dış çevreden aldığı girdileri işleyerek çevrelerine bazı çıktılar sunarlar.
- Çevrelerinden aldıkları girdilerin sürekliliğine bağlı olarak yaşamalarını sürdürürler.
- Çevreden gelecek istem ve beklentiler doğrultusunda amaç, süreç ve ürünlerinde gerekli değişiklik ve düzeltmeleri yaparlar.
- Çevreleri başka sistemler (siyasal, sosyal, kültürel, ekonomik) tarafından kuşatılmıştır.
- Kendilerini çevreleyen diğer sistemlerden etkilenir ve onları etkiler

ÇEVRE

GİRDİLER

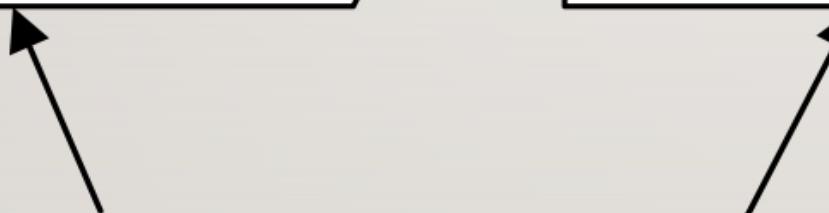
İnsan
Materyal/makine
Enformasyon (bilgi)
Enerji

İŞLEME

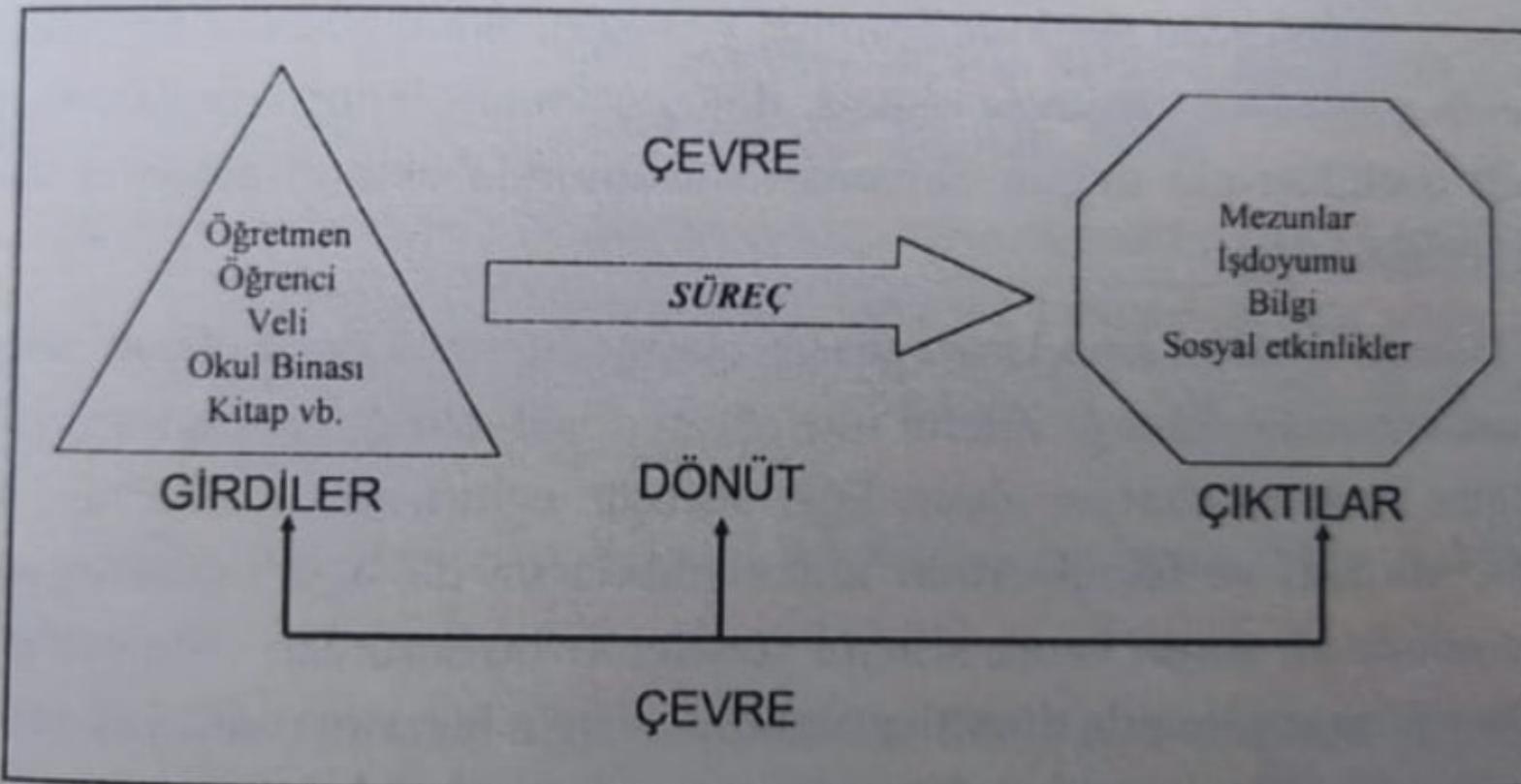
Üretim ve pazarlama etkinlikleri
Yönetim süreçleri (organizasyon, planlama, iletişim, kontrol vs.)

ÇIKTILAR

Eğitilmiş insan
Ürünler
Hizmetler
Fikirler

Enformasyon Geri Bildirimi ve Sonuçlar

Şekil 1. Okul düzeyinde eğitim sisteminin öğeleri ve aralarındaki ilişkiler.

SİSTEMİN SOSYOLOJİK BAĞLAMI

- Eğitim sisteminin sosyolojik bağlamda ele alınması, bireylerin topluma nasıl entegre olduklarını, toplumsal bekentilerin nasıl karşılandığını ve eğitim aracılığıyla sosyal Eğitimin bir sistem olarak ele alınması, eğitim sosyolojisinin temel inceleme alanlarından biridir.

-
- **1. Girdi: Sosyal Eşitsizlik ve Fırsat Eşitliği**
  - **2. Süreç: Destekleyici eğitim programları**
  - **3. Dönüt – Düzeltme: Toplumsal Kontrol ve Eğitim Reformları**
  - **4. Çıktı: Toplumsal Hareketlilik ve Eğitimden Beklentiler**
  - **5. Çevre: Toplumsal ve Kültürel Faktörler**

SİSTEMİN FELSEFİ BAĞLAMI

- **Girdi:**
İnsan doğası, eğitime açık bir varlıktır. Aristoteles'in *dynamis* kavramı, insanda gizil bir potansiyelin bulunduğu, eğitimin bu potansiyeli açığa çıkaran bir süreç olduğunu ifade eder. Yani felsefi olarak girdinin özü **insanın kendisi**dir.
- **Süreç:**
Eğitim, bireyin özgürlüğe doğru yolculuğudur. Bu süreçte insan, dışsal bilgiyle donanmaktan çok, kendi aklını ve vicdanını keşfederek özerkleşir.
- **Cıktı:**
Birey, *entelecheia* ilkesine uygun olarak kendi özünü gerçekleştirir; potansiyelini fiile dönüştürür. Eğitim bu anlamda, erdemli, bilinçli ve sorumlu yurttaşlar yetiştirmeye sürecidir. Felsefi bağlamda çıktı insanın varoluşsal derinliği ile ilgilidir.
- **Dönüt:**
Sokrates'in *elenchus* (sorgulayıcı diyalog) yöntemiyle uyumlu biçimde, eğitim süreci kendini sürekli sorgular. Diyalog, bilginin yenilenmesini ve bireyin hem kendini hem de toplumu yeniden düşünmesini sağlar.

SİSTEMİN PSİKOLOJİK BAĞLAMI

- **GİRDİ:** Öğrencinin zekâ, ilgi, motivasyon, kişilik özellikleri, gelişim dönemi ihtiyaçları.
- **SÜREC:** Öğrenme kuramları (örneğin, davranışçıların pekiştirme süreci, Piaget'nin bilişsel gelişim evrelerinde denge kurma süreci).,
- **DÖNÜT:** Öz değerlendirme, öğrencinin deneyimlerinden öğrenmesi, öğrenme hazırlığı
- **ÇIKTI:** Öğrencide gözlenen davranış değişiklikleri, bilgi ve becerilerin kazanımı, özgüven gelişimi.

-
- Eğitim sistemleri dinamik yapısal özellikler gösterirler. Bu sebeple eğitim sistemini oluşturan öğeler de açık bir yapı oluşturmak durumundadır. Açık sistemlerdeki yapıyı oluşturan her bir öge kendini yenileme gereksinimi duyar.
  - Gelişimin kalıcı ve sağlıklı olabilmesi için değişim ve yenileşmenin sağlam temeller üzerine oturtulması sağlanmalıdır. Dolayısıyla eğitim sisteminin yapısal sorunlarının iyi teşhis edilmesi ve gereken çalışmaların zaman kaybedilmeden bir an önce uygulamaya konulması gerekmektedir.
  - Ülkesinin problemlerine çözüm arayışı içerisinde olan yöneticiler, öncelikle eğitim sistemleriyle ilgilenmelilerdir. Eğitim sisteminin problemlerinin çözüme kavuşması ile birlikte diğer tüm problemlerde kendiliğinden çözüme kavuşacaktır

-
- Sistemler, doğal sistemler ve insan yapısı sistemler; açık sistemler ve kapalı sistemler; mekanik sistemler ve biyolojik sistemler gibi değişik biçimlerde sınıflandırılır. **Eğitim sistemi ve okullar, açık ve sosyal sistemler olarak tanımlanır.**
  - Diğer yandan sistemler, alt sistemler ve üst sistemler olarak da ayrılır. Alt sistem, sistem denen bütünü oluşturan parçalar; üst sistem ise bir sistemin bağlı olduğu daha büyük sistemler olarak tanımlanır.
  - Örneğin, bir ülkede politik, ekonomik, kültürel sistemler, sosyal sistemin alt sistemleri olarak tanımlanır.
  - Okul, bir sistem olarak ele alındığında, il, ilçe ve merkez örgütleri üst sistemler; okul içinde yönetim birimi, farklı bölümler ve sınıflar, okulun alt sistemleri olarak ele alınır.

-
- **Türk Eğitim sistemi üst sistemler, aracı üst sistemler ve temel sistemlerden oluşur.**
  - **Temel sistem:** Tabanda ürünü üreten örgüttür.
  - **Aracı üst sistem:** Temel sistemle üst sistem arasında köprü görevi görürler.
  - **Üst sistem:** Temel sistemle aracı üst sistemlerin en tepesinde bulunan sistemdir.

SİSTEM KURAMLARI VE EĞİTİM SİSTEMİ

Bu beş öğe ve üç özellik, canlı cansız bütün sistemlerde bulunur. Sistem, öğelerinden biri, zayıfladığında can çekisişir; yok olduğunda ise ölüür.

-
- TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNİN YAPISI VE ÖRGÜTLENMESİ

EĞİTİM SİSTEMİNİN ÖRGÜTLENMESİ

- Dünyada eğitim sistemlerinin örgütlenmesinde, ülkelere göre bazı yapısal farklılıklar olmakla birlikte bu konuda üç temel eğilimden söz edilebilir.
- Örgütlenme yönünden bazı eğitim sistemleri baskın olarak **merkeziyetçi**, bazıları **yerel**, bazıları hem **merkeziyetçi** hem de **yerel yönetim** özellikleri birlikte bünyesinde barındırır.

- **Merkezi Düzeyde Örgütlenme:**

- Yetki ve kaynakların tek merkezde toplanmasını ve hizmetlerin hiyerarşik bir yapı içinde merkez tarafından yürütülmesini kapsar.
- Kararların merkezden alındığı örgütlerde, daha üst basamaklara çıkıldıkça daha uygun kararların alınacağı kanaati hâkim olmaktadır. Bu önerme aslında merkezileşme derecesiyle ilgili bir durumdur ve organizasyonlarda karar verme yetkisinin kademeler arasında dağılımı ile ilgilidir (Baransel, 2010).

Örgütlerde merkezileşme derecesini

- kararlara katılım ve
- yetki kademesi
- olmak üzere iki temel ölçüt belirlemektedir.

MERKEZİYETÇİ YÖNETİMİN SINIRLILIKLARI

- İşlerin birikmesi ve gecikmesi,
- Bürokratik işlemlerin ve kırtasiyeciliğin artması
- Karar verme ve sorun çözme sürecinin yavaş işlemesi,
- Çevresel destek ve katılımın olmaması,
- Yerel öncelik ve tercihlere önem ve fırsat verilmemesi,
- Kaynakların yerinde ve etkili kullanılmaması.
- Çalışanın inisiyatifi olmadığı için isteksizlik

MERKEZİYETÇİ YÖNETİMİN YARARLARI

- Eğitimde merkeziyetçi yönetimin, kaynakların tek merkez tarafından planlanması, sağlanması, dağıtılması; böylece bölge ve okullar arası **adalet ve eşitliğin** sağlanmaya çalışılması yönlerinden bazı yararlarından söz edilir.
- Kaynaklar tek elde olduğu için hizmetlerin ucuza sunulması
- Yönetim birliğinin sağlanması

-
- **Yerel Örgütlenme:** “Bir ülkenin coğrafi parçalarından birinde, doğrudan o yörede yaşayanlarca oluşturulup yönetilen birimlere yerel yönetim denir.” Merkezi yönetim ile kıyaslandığında **idari birimlerin bağımsız kararlar alıp uygulayabildiği sistemi ifade eder.**
  - Amerika Birleşik Devletleri gibi çeşitli eyaletlerden ve yerel hükümetlerden oluşan ülkelerde, eğitimle ilgili merkezi bakanlıklar yanında bir de yerel düzeyde bakanlıklar bulunur.

YEREL YÖNETİMİN SAKINCALARI

Yönetim sürecinde yeterli bir temsilin sağlanamaması,

- Milli eğitim politikalarından sapma ve milli birliği tehdit ihtimalinin olması,
- Merkez örgütüyle yerel yönetimler arasında kopukluk olması,
- Merkez örgütünün yönetsel gücünün zayıflaması ve denetimin güçleşmesi,
- Kaynak sağlama, dağıtma ve kullanmada eşitsizliklerin olması,
- Bölgeler arası eşitsizliklerin artması,
- Yönetimde nesnelliğin kaybolması (Şişman ve Turan, 2003).

YEREL YÖNETİMİN YARARLARI

- Müzakere süreçlerine vatandaşların katılması,
- Eğitimde özerklik ve bağımsızlığın sağlanması, sorumlulukların paylaşılması,
- Toplumda dışlanmış ve azınlık durumundaki grupların ve farklı eğilimlerin karar sürecinde temsil edilmesi,
- Yerel ihtiyaçların dikkate alınması,
- Bürokratikleşme, kırtasiyecilik ve hizmet maliyetinin azalması,
- Merkez örgütünün iş yükünün azalması, işlerin daha hızlı yapılması,

---

Yerel yönetimlere aşağıda belirtilen yetkilerin verilmesi gerekmektedir

Okul yapıları ve eğitim kuruluşları için arsa sağlamak

- Okulların yapımını gerçekleştirmek, bakım ve onarımını yapmak
- Yerel yönetimlerin bünyesinde, eğitim kurulları oluşturmak.
- Okulların sorunlarını acil olarak çözmek

Bunun için

Yerel yöneticilerin kapasitesinin ve girişimciliğin geliştirilmesi,

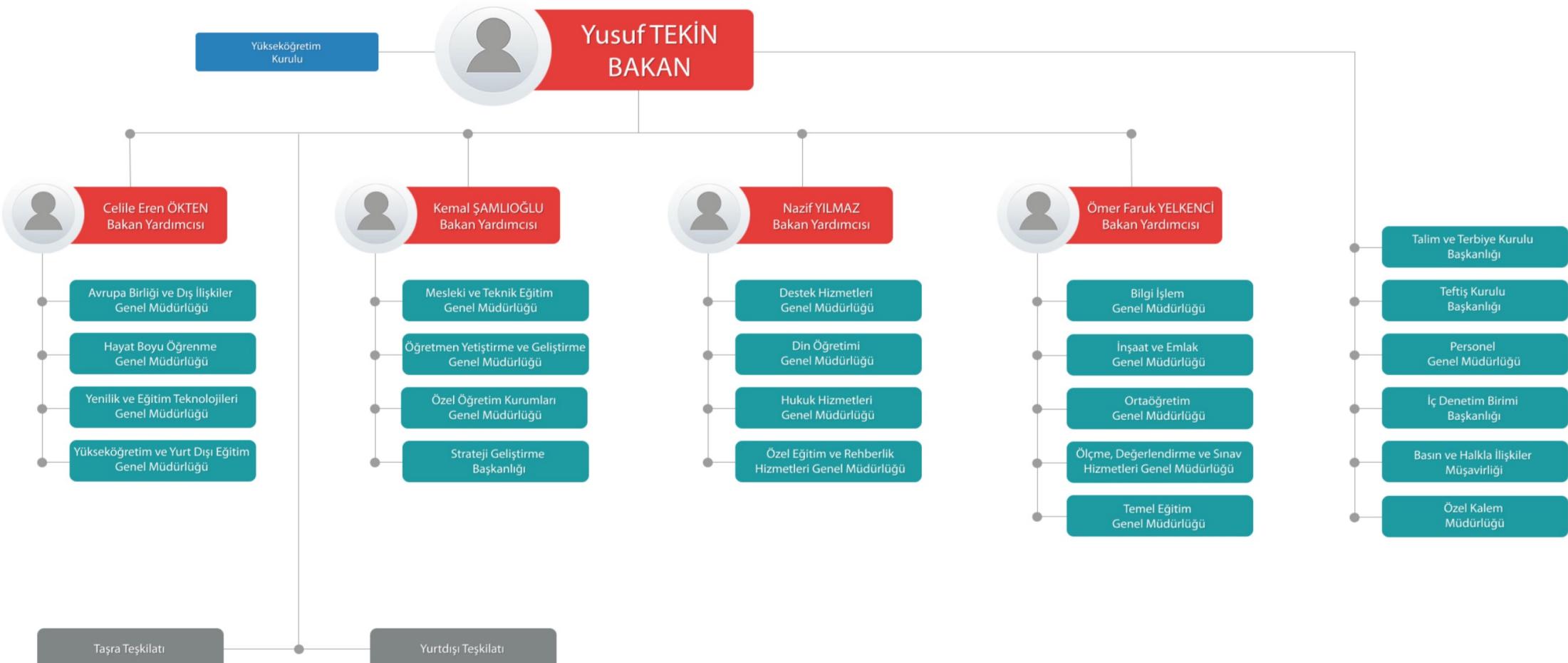
- Yönetimde etkililiğin sağlanması, sorunların yerinde belirlenip çözülmesi,
- Toplumun ve ailelerin eğitim kurumlarına sahiplenmesi,
- Eğitimde çevresel ihtiyaç ve bekłentilerin dikkate alınması,
- Demokrasinin gelişip güçlenmesi,

- Merkeziyetçi ve yerel yönetim
-

Yönetimde merkezi gücün yanında yerel gücün de söz sahibi olması gerektiğini savunan bu görüşe göre; eğitim sistemlerinin yönetiminde yetkinin tamamının tek elde toplanılmasına karşı çıkmaktadır. Bazı durumlarda **bazı yetkilerin yerele aktarılması gereği** kabul edilmektedir.

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

TEŞKİLAT ŞEMASI

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖRGÜTLENMESİ

Türk Eğitim SİSTEMİNİN genel çerçevesi ve işleyisi, 1739 sayılı MİLLİ Eğitim Temel Kanunu ve 3797 sayılı MİLLİ Eğitim Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile belirlenmiş ve bazı eklerle değişiklikler yapılmıştır.

Sistemin belirlenmesinde etkili olan diğer yasalar ise şöyledir:

Tevhid-i Tedrisat-Öğretim Birliği Kanunu (1924),

Yeni Türk Alfabelerinin Kabulüne Dair Kanun (1928),

3423 sayılı MİLLİ Eğitim Bakanlığına Bağlı Mesleki ve Teknik Öğretim Okulları Döner Sermayesi Hakkında Kanun (1938),

222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu (1961),

1982 Anayasası,

2429 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun (1981), 3308 sayılı Meslek Eğitimi Kanunu (1986),

5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu (2007),

6721 Türkiye Maarif Vakfı Kanunu (2016)

Türkiye'de bütün eğitim kurumları Tevhid-i Tedrisat Kanunu (1924) ile bugünkü adı ile Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) çatısı altında toplanmıştır.

Sonraki dönemlerde gelişen ve değişen koşullara eğitim sistemimizin adaptasyonunun sağlanması amacıyla kanun hükmünde kararname, tüzük, yönetmelik, yönerge ve genelgeler yayımlanmıştır.

14.09.2011 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 652 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile MEB Teşkilat Yapısı yeniden yapılandırılmıştır. Bu sayede işlevsellliğini yitirmiş birimler kaldırılmış, aynı ya da benzer işi yapan birimler birleştirilerek merkez teşkilatı daha dinamik bir yapıya kavuşmuştur (Özkan ve Çelikten, 2017).

Böylece Bakanlığın üzerindeki gereksiz bürokrasi azaltılmış, karar alma ve uygulama süreçleri daha hızlı hale gelmiştir.

TÜRK MİLLÎ EĞİTİM SİSTEMİNİN YASAL DAYANAKLARI

- Anayasa

- Anayasa; devletin temel yapısını, yönetim biçimini, devletin organları arasındaki ilişkileri ve kişilerin temel hak ve özgürlüklerini düzenlemektedir.
- İlk anayasamız Osmanlı Devleti döneminde 1876 yılındaki Kanun-i Esasıdır. Kanun-i Esasi'de yer alan en önemli ifadelerden biri, ilköğretimin zorunlu olmasıdır.

TÜRK MİLLÎ EĞİTİM SİSTEMİNİN YASAL DAYANAKLARI

- **Kanunlar:** Toplumsal yaşamın çeşitli alanlarını düzenleyen yazılı metinlerdir.
- **Tüzükler:** Kanunlardan sonra en güçlü hukuk metinleridir. Kanunların uygulanmasını göstermek veya bir kanunun emrettiği düzenlemeleri yapmak amacıyla **Cumhurbaşkanı** tarafından çıkarılan bir düzenleyici işlemidir.
- **Yönetmelikler:** Tüzüklerden sonra gelen hukuk metinlerdir. Yasaların ve Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin uygulanmasını sağlamak amacıyla, **yetkili kamu kurumları** tarafından çıkarılan düzenleyici işlemidir. **Kararnameler:** Yürütme organı tarafından çıkarılan, yasa gücüne sahip düzenleyici işlemidir.

TÜRK MİLLİ EĞİTİMİNİN YASAL DAYANAKLARI

- **Tevhidi Tedrisat Kanunu**
- 3 Mart 1924 tarihinde Mecliste kabul edilen “Tevhidi Tedrisat” eğitimde birlik ilkesini benimsemiş bir kanundur. Bu kanunla tekke, medrese ve zaviyeler kapatılarak bütün öğretim kurumları Maarif Vekâletine (bugünkü MEB) bağlanmıştır.
- **Türk Harflerinin Kabul ve Tatbiki Hakkında Kanun**
- 1 Kasım 1928 tarihinde 1353 kanun numarası ile kabul edilen 11 maddelik bu kanunun ilk maddesi şu şekildedir:
- **Madde 1- *Şimdiye kadar Türkçeyi yazmak için kullanılan Arap harfleri yerine Latin esasından alınan ve merbut cetvelde şekilleri gösterilen harfler (Türk harfleri) unvan ve hukuku ile kabul edilmiştir.***

1982 ANAYASASI

- **Din ve Vicdan Hürriyeti**

- *Madde 24-* “...Din ve ahlâk eğitim ve öğretimi devletin gözetim ve denetimi altında yapılır. Din kültürü ve ahlâk öğretimi ilk ve orta-öğretim kurumlarında okutulan zorunlu dersler arasında yer alır.
- **Düşünce ve Kanaat Hürriyeti**
- *Madde 25 –* “Herkes, düşünce ve kanaat hürriyetine sahiptir.
- **Bilim ve Sanat Hürriyeti**
- Madde 27 Herkes, bilim ve sanatı serbestçe öğrenme ve öğretme, açıklama, yayma ve bu alanlarda her türlü araştırma hakkına sahiptir.

- **Eğitim ve Öğrenim Hakkı ve Ödevi**
- *Madde 42 – Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz.*

- Öğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir. Eğitim ve öğretim, Atatürk ilkeleri ve inkılapları doğrultusunda, çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre, devletin gözetim ve denetimi altında yapılır. Bu esaslara aykırı eğitim ve öğretim yerleri açılamaz.
- **Çalışma hakkı ve ödevi**
- **MADDE 49-** Çalışma, herkesin hakkı ve ödevidir.
- **Ailenin korunması ve çocuk hakları**
- **MADDE 41-** Aile, Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır.⁽²⁾

YÜKSEKÖĞRE TİM KANUNU

Bu kanun ile yükseköğretimimin amaç ve ilkelerini belirlemek ve bütün yükseköğretim kurumlarının ve üst kuruluşlarının teşkilatlanma, işleyiş, görev, yetki ve sorumluluklarını düzenlemek amaçlanmıştır.

Yükseköğretim kurumları

- **MADDE 130-** Çağdaş eğitim-öğretim esaslarına dayanan bir düzen içinde milletin ve ülkenin ihtiyaçlarına uygun insan gücü yetiştirmek amacıyla; ortaöğretimeye dayalı çeşitli düzeylerde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapmak, ülkeye ve insanlığa hizmet etmek üzere çeşitli birimlerden oluşan kamu tüzelkılığına ve bilimsel özerkliğe sahip üniversiteler Devlet tarafından kanunla kurulur.
- **MADDE 131-** Yükseköğretim kurumlarının öğretimini planlamak, düzenlemek, yönetmek, denetlemek, yüksekokretim kurumlarındaki eğitim- öğretim ve bilimsel araştırma faaliyetlerini yönlendirmek bu kurumların kanunda belirtilen amaç ve ilkeler doğrultusunda kurulmasını, geliştirilmesini ve üniversitelere tahsis edilen kaynakların etkili bir biçimde kullanılmasını sağlamak ve öğretim elemanlarının yetiştirilmesi için planlama yapmak maksadı ile Yükseköğretim Kurulu kurulur.

-
- **Türk Eğitim Sistemi ve Yönetimi Bu Sistemi Nasıl Yönlendirir?**
  - **Milli Eğitim Bakanlığı (MEB)**, eğitim sisteminin temel karar vericisidir. Müfredatın belirlenmesi, öğretmen yetiştirmeye politikaları, sınav sistemi gibi konular MEB tarafından yönetilir.
  - **Üniversiteler ve YÖK**, yükseköğretim süreçlerini planlar.
  - **Sivil Toplum Kuruluşları ve Özel Sektör**, eğitimde alternatif modeller ve destekleyici programlar geliştirir.
  - Bu sistem, sürekli olarak değişen toplumsal ve teknolojik gelişmelere uyum sağlamak zorundadır. Geri bildirim mekanizmaları sayesinde eksiklikler belirlenir ve eğitim politikaları bu doğrultuda revize edilir.

Millî Eğitim Temel Kanunu

Bu kanun, 14.06.1973 tarihinde çıkarılmıştır. 1739 sayılı 64 maddeden oluşan bu kanun Türk millî eğitim sisteminin temelini oluşturmaktadır. Kanun metninin ilk maddesi kanunun kapsamı hakkında bilgi vermektedir. I. madde şu şekildedir:

“Bu kanun, Türk millî eğitiminin düzenlenmesinde esas olan amaç ve ilkeler, eğitim sisteminin genel yapısı, öğretmenlik mesleği, okul bina ve tesisleri, eğitim araç ve gereçleri ve devletin eğitim ve öğretim alanındaki görev ve sorumluluğu ile ilgili temel hükümleri bir sistem bütünlüğü içinde kapsar.”

1739 TÜRK MİLLİ EĞİTİM TEMEL KANUNU

Madde 1 – Bu Kanun, Türk milli eğitiminin düzenlenmesinde esas olan amaç ve ilkeler, eğitim sisteminin genel yapısı, öğretmenlik meslesi, okul bina ve tesisleri, eğitim araç ve gereçleri ve Devletin eğitim ve öğretim alanındaki görev ve sorumluluğu ile ilgili temel hükümleri bir sistem bütünlüğü içinde kapsar.

Kanunun Kapsamı

- Türk milli eğitiminin düzenlenmesinde esas olan amaç ve ilkeler
- Eğitim sisteminin genel yapısı
- Öğretmenlik mesleği
- Okul bina ve tesisleri
- Eğitim araç ve gereçleri
- Devletin eğitim ve öğretim alanındaki görev ve sorumluluğu

TÜRK MİLLÎ EĞİTİMİ'NİN GENEL VE ÖZEL AMAÇLARI, TEMEL İLKELERİ

Türk Millî Eğitimi'nin genel amacı, Türk milletinin bütün fertlerini;

- Atatürk İnkılâp ve İlkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk millîyetçiliğine bağlı; Türk milletinin millî, ahlakî, insanî, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yükseltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasa'nın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;
- Beden, zihin, ahlak, ruh ve duyu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıçı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;
- İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak;

TÜRK MİLLÎ EĞİTİMİNİN TEMEL İLKELERİ

Türk eğitim ve öğretim sistemi genel amaçları gerçekleştirecek şekilde düzenlenir ve çeşitli derece ve türdeki eğitim kurumlarının özel amaçları, genel amaçlara ve temel ilkelere uygun olarak tespit edilir.

- **Genellik ve Eşitlik**
- **Ferdin ve Toplumun İhtiyaçları**
- **Yönlendirme**
- **Eğitim Hakkı**
- **Fırsat ve İmkân Eşitliği**
- **Süreklilik**
- **Atatürk İnkılâp ve İlkeleri ve Atatürk Milliyetçiliği**
- **Demokrasi Eğitimi**
- **Laiklik**
- **Bilimsellik**
- **Plânlılık**
- **Karma Eğitim**
- **Okul ile Ailenin İş Birliği**
- **Her Yerde Eğitim**